

Obsah

Předmluva a poděkování	/15
Ediční poznámka	/18
Seznam zkratk	/19

ČÁST I

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA VYŠEHRADĚ 1924–2004

Kapitola 1

Dějiny a metody archeologického výzkumu (V. Moucha, B. Nechvátal) /23

- 1.1 Komise pro výzkum Vyšehradu 1924–1935/36 /23
- 1.2 Výzkum v letech 1968–2004 /41
- Excavation history and methods (Summary)* /46
- Forschungsgeschichte und -Methoden (Zusammenfassung)* /47

Kapitola 2

Archeologická sondáž (L. Varadzin) /49

- 2.1 Úvod /49
- 2.2 Přehled sond z výzkumu Vyšehradu 1924–1935/36 /50
- 2.3 Přehled sond z výzkumu Vyšehradu 1968–2004 /60
- Archaeological trenching (Summary)* /68
- Archäologische Sondierung (Zusammenfassung)* /68

Kapitola 3

Geologický podklad Vyšehradu (J. Zavřel) /71

- 3.1 Úvod /71
- 3.2 Nové poznatky o geologickém podkladu Vyšehradu /73
- 3.3 Závěr /75
- The geological foundation of Vyšehrad (Summary)* /76
- Der geologische Untergrund des Vyšehrad (Zusammenfassung)* /76

Kapitola 4

Georeliéf a nadloží (L. Varadzin) /77

- 4.1 Georeliéf /77
- 4.2 Nadloží /77
- 4.3 Závěr /87
- Georelief and archaeological deposits (Summary)* /88
- Georelief und Deckschicht (Zusammenfassung)* /88

ČÁST II

PREHISTORICKÉ OBDOBÍ – ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY A JEJICH ROZBOR

Kapitola 5

Prameny studia pravěkého osídlení Vyšehradu (V. Moucha) /91

- 5.1 Výzkum 1924 /93
- 5.2 Výzkum 1925 /94
- 5.3 Výzkum 1926 /95
- 5.4 Výzkum 1927 /97
- 5.5 Výzkum 1928 /98
- 5.6 Výzkum 1929 /103
- 5.7 Výzkum 1930 /111
- 5.8 Výzkum 1931 /115
- 5.9 Výzkum 1932 /117
- 5.10 Výzkum 1933 /118
- 5.11 Výzkum 1934 /119
- 5.12 Výzkum 1935 /120
- 5.13 Výzkum 1936 /120

Sources for the study of prehistoric occupation at Vyšehrad (Summary) /121

Quellen für das Studium der urzeitlichen Besiedelung auf dem Vyšehrad (Zusammenfassung) /121

Kapitola 6

„Nordický hrob“ z Vyšehradu (V. Moucha, P. Stránská, R. Kyselý) /185

- 6.1 Nálezová situace /185
- 6.2 Datování /189
- 6.3 Pokus o rekonstrukci pohřbu /189
- 6.4 Lidské nálezy /189
- 6.5 Zvířecí kosti /191
- 6.6 Interpretace nálezu /192
- 6.7 Závěr /193

The 'Nordic grave' from Vyšehrad (Summary) /193

Das „nordische Grab“ vom Vyšehrad (Zusammenfassung) /194

Kapitola 7

Analýza zvířecích kostí z eneolitických sídlištních kontextů na Vyšehradě

(R. Kyselý) /195

- 7.1 Původ materiálu a způsob jeho zpracování /195
- 7.2 Vyhodnocení materiálu /195

Analysis of animal bones from Eneolithic settlement contexts at Vyšehrad (Summary) /198

Analyse der Tierknochen aus den Äneolithischen Siedlungskontexten auf dem Vyšehrad (Zusammenfassung) /198

ČÁST III

HISTORICKÉ OBDOBÍ – ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY A JEJICH ROZBOR

Kapitola 8

Zahloubené objekty (OBJ) (L. Varadzin) /201

8.1 Katalog zahloubených objektů /201

8.2 Rozbor zahloubených objektů /225

Sunken features (OBJ) (Summary) /227

Eingetiefte Objekte (OBJ) (Zusammenfassung) /228

Kapitola 9

Stavební reliкty (SR) (L. Varadzin) /229

9.1 Katalog stavebních reliктů /229

9.2 Rozbor stavebních reliктů /262

Structural relics (SR) (Summary) /278

Bauliche Relikte (SR) (Zusammenfassung) /278

Kapitola 10

Nakupeniny stavebního materiálu (SM) (L. Varadzin) /279

10.1 Katalog nakupenin stavebního materiálu /279

10.2 Rozbor nakupenin stavebního materiálu /282

Accumulations of building material (SM) (Summary) /283

Anhäufungen von Baumaterial (SM) (Zusammenfassung) /283

Kapitola 11

Povrchové úpravy terénu: podlahy, dlažby, cesty (POV) (L. Varadzin) /287

11.1 Katalog povrchových úprav terénu /287

11.2 Rozbor povrchových úprav terénu /292

Surface treatments of terrain: floors, pavements, paths (POV) (Summary) /293

Oberflächenbearbeitungen des Geländes: Fußböden, Pflaster, Wege (POV) (Zusammenfassung) /294

Kapitola 12

Hroby (H), lidské kosti nalezené v druhotné poloze (LKO), náhrobníky

(P. Stránská, L. Varadzin) /295

12.1 Katalog hrobů /296

12.2 Rozbor hrobů /303

12.3 Katalog lidských kostí nalezených v druhotné poloze /305

12.4 Rozbor nálezů lidských kostí v druhotné poloze /306

12.5 Nálezy náhrobníků /307

Graves (H), human bones found in a secondary position (LKO), and tombstones (Summary) /307

Gräber (H), menschliche Knochen in Sekundärposition (LKO), Grabmäler (Zusammenfassung) /308

Kapitola 13

Keramika (L. Varadzin) /309

- 13.1 Metoda zpracování keramických souborů /309
- 13.2 Tvary nádob /310
- 13.3 Okraje hrnců a zásobnic /313
- 13.4 Výzdoba /316
- 13.5 Třídy keramické hmoty /316
- 13.6 Importy /319
- 13.7 Značky na dnech nádob /322
- 13.8 Datování keramických souborů /334
- 13.9 Nejstarší středověká keramika na Vyšehradě /347
- Pottery (Summary) /354*
- Keramik (Zusammenfassung) /355*

Kapitola 14

Ostatní movité artefakty (L. Varadzin) /357

- 14.1 Středověké kamenné stavební články /358
- 14.2 Středověká stavební keramika /360
- 14.3 Středověká střešní krytina /363
- 14.4 Středověká malovaná omítka /364
- 14.5 Středověké a raně novověké okenní sklo /364
- 14.6 Středověké a raně novověké kachle /366
- 14.7 Gotické klíče /368
- 14.8 Gotické a renesanční stolní sklo /369
- 14.9 Nože /370
- 14.10 Brousky /371
- 14.11 Ocílka /371
- 14.12 Stojany kuchyňských roštů /372
- 14.13 Šperky a drobné ozdoby /372
- 14.14 Součásti oděvu /376
- 14.15 Osobní hygiena /378
- 14.16 Volný čas /378
- 14.17 Mince /380
- 14.18 Militaria /380
- 14.19 Výstroj jezdce a koně /384
- 14.20 Sekery /384
- 14.21 Textilní výroba /385
- 14.22 Zpracování kůže /386
- 14.23 Výroba předmětů z parohu /386
- 14.24 Devocionálie /386
- 14.25 Funkčně určené předměty /387
- Other portable finds (Summary) /390*
- Sonstige bewegliche Funde (Zusammenfassung) /390*

Kapitola 15

Pozůstatky raně středověké metalurgie stříbra, zlata a dalších neželezných kovů na vyšehradské akropoli (L. Varadzin, J. Zavřel) /391

- 15.1 Hutnické střepové misky /391
- 15.2 Tavicí kelímky /400
- 15.3 Odlévací formy /406
- 15.4 Zlomky pece/pecí /409
- 15.5 Kovové slitky /413
- 15.6 Strusky /413
- 15.7 Kameny s povlaky /414
- 15.8 Shrnutí výsledků analýz /414
- 15.9 Kontext nálezů, pravděpodobná poloha dílny /415
- 15.10 Datování /415
- 15.11 Závěr /416

The remains of early medieval metallurgy of silver, gold and other non-ferrous metals at the Vyšehrad acropolis (Summary) /417

Überreste der frühmittelalterlichen Metallurgie von Silber, Gold und anderen Nichteisenmetallen auf der Vyšehrad Akropolis (Zusammenfassung) /418

Kapitola 16

Archeozoologická analýza raně středověkých kostí (R. Kyselý) /421

- 16.1 Datování souboru a místa nálezu /421
- 16.2 Metodické poznámky a zkratky /423
- 16.3 Množství materiálu a jeho tafonomický stav /424
- 16.4 Artefakty z kostí /425
- 16.5 Identifikované druhy, jejich sociální, ekonomický a ekologický status /426
- 16.6 Kvantifikace zvířecích druhů a kategorií /428
- 16.7 Prostorová analýza zastoupení anatomických částí /434
- 16.8 Pohlaví a věk /437
- 16.9 Osteometrický rozbor /440
- 16.10 Patologie a morfologická variabilita /444
- 16.11 Souhrn a závěr /444

Archaeozoological analysis of early medieval bones (Summary) /447

Archäozoologische Analyse der frühmittelalterlichen Knochen (Zusammenfassung) /463

Kapitola 17

Rostlinné zbytky z raného středověku (V. Čulíková) /529

- 17.1 Analýza vzorků ze sondy 2/2003 na jihozápadním okraji akropole /529
- 17.2 Analýza vzorků ze sondy 1/2010 na severovýchodním obvodu příkopu akropole /529
- Plant macro-remains from Early Middle Ages (Summary) /532*
- Pflanzenreste aus frühem Mittelalter (Zusammenfassung) /533*

Kapitola 18

Rostlinné zbytky z 19. století ze studny v kanovnické zahradě čpp. 101

(V. Čulíková) /535

- 18.1 Kontext analyzovaného materiálu (L. Varadzin) /535

18.2 Analyzovaný materiál	/535
18.3 Kulturní a další užitékové rostliny	/536
18.4 Synantropní rostlinná společenstva	/538
18.5 Diskuze	/540
<i>Plant macro-remains from the 19th century (Summary)</i>	/547
<i>Pflanzenreste aus 19. Jahrhundert (Zusammenfassung)</i>	/547

ČÁST IV

VYHODNOCENÍ POZNATKŮ

Kapitola 19

Pravěké osídlení Vyšehradu (V. Moucha)	/551
19.1 Problematika pravěké sídlištní vrstvy	/551
19.2 Pravěké nemovité památky	/553
19.3 Pravěké movité nálezy	/556
19.4 Souhrn	/561
<i>Prehistoric occupation of Vyšehrad (Summary)</i>	/564
<i>Die urzeitliche Besiedelung des Vyšehrad (Zusammenfassung)</i>	/566

Kapitola 20

Akropole v raném středověku (L. Varadzin)	/569
20.1 Poloha a podoba akropole	/573
20.2 Středověké osídlení z doby před vznikem hradiště	/574
20.3 Opevnění	/574
20.4 Dřevěná zástavba	/577
20.5 Zděná zástavba	/581
20.6 Velké nádvoří	/591
20.7 Otázka církevní stavby na akropoli – kostel sv. Jana Evangelisty	/593
20.8 Projevy sociální výlučnosti obyvatel akropole	/596
20.9 Ekonomické aspekty života na akropoli	/597
20.10 Zhodnocení poznatků	/599
<i>The acropolis in the Early Middle Ages (Summary)</i>	/611
<i>Die Akropole im Frühmittelalter (Zusammenfassung)</i>	/615

Kapitola 21

Palácový okrsek Karla IV. (L. Varadzin)	/621
21.1 První gotický palác (tzv. Staré purkrabství)	/627
21.2 Druhý gotický palác	/628
21.3 Třetí gotický palác	/630
21.4 Tzv. čtvrtý gotický palác	/631
21.5 Tzv. Libušina lázeň	/632
21.6 Velká věž	/633
21.7 Opevnění	/634
21.8 Brána do vnitřního hradu a heraldický cyklus zemí Koruny české	/637
21.9 Datování	/638

- 21.10 Zhodnocení poznatků /638
21.11 Epilog /642
Palatial complex of Charles IV (Summary) /644
Residenzbezirk Karls IV. (Zusammenfassung) /647

Kapitola 22

- Vyšehrad v pozdním středověku a novověku** (B. Nechvátal) /651
22.1 Opevnění Vyšehradu z doby Karla IV. /651
22.2 Hradní brány z doby Karla IV. /667
22.3 Bitva před Vyšehradem (1420) /676
22.4 Dobytí Vyšehradu Jiřím z Poděbrad (1448) /683
22.5 Město hory Vyšehradu (1452–1653) /685
22.6 Výstavba raně barokní pevnosti do roku 1653 /687
22.7 Budova zbrojnice (1655) /699
22.8 Následný vývoj opevnění /699
22.9 Brány novověké pevnosti /703
Vyšehrad in the Late Middle Ages and Modern Period (Summary) /717
Vyšehrad in Spätmittelalter und Neuzeit (Zusammenfassung) /719

Literatura /721

- Příloha I – **Plánová a fotografická dokumentace** (L. Varadzin) /737

Samostatné přílohy

- Plán 1 – **Celkový plán výzkumů z let 1924–2004**
Plán 2 – **Rekonstrukční plán akropole v raném středověku (cca 980–1140)**
Plán 3 – **Rekonstrukční plán palácového okrsku Karla IV. (cca 1350)**